

# Theme 8 – Бюджетна политика

МВБУ, Ботевград, 2012-2013,  
Макроикономика

# Theme 8 – Бюджетна политика

- Бюджетен дефицит и бюджетен излишък
- Бюджетно салдо и фискален резерв в България
- Държавен дълг
- Вътрешен и външен държавен дълг на България
- Финансиране на дефицита
- Бюджетни фисософии – балансиран бюджет; циклично балансиран бюджет; функционални финанси

# Theme 8 – Бюджетна политика

- Бюджетен дефицит или излишък

е разликата между годишните правителствени приходи и разходи.



## Theme 8 – Бюджетна политика

- Бюджетен дефицит или излишък

### Пример 1

Ако правителствените разходи в година 1 са \$ 2,500, а правителствените приходи - \$ 2,000, то дефицитът през тази година ще се равнява на \$ 500.

## Theme 8 – Бюджетна политика

- Бюджетен дефицит или излишък

### Пример 2

Ако правителствените разходи през година 2 са \$ 2,400, а държавните приходи - \$ 2,600, то имаме излишък (година 2) = \$ 200.

# Theme 8 – Бюджетна политика

- *По-често дефицит отколкото излишък;*
- След 1945 г. САЩ имат излишък единствено през 1998-2001 г.г. /Администрацията на Бил Клинтън/
- Данъчните постъпления нарастват с по-високи темпове от правителствените разходи
- Повече работни места и по-високи доходи → увеличават данъчната основа
- Ниска инфлация и технологични промени

# Theme 8 – Бюджетна политика

- След 11. 09. 2001 г. настъпват промени
- Стагнация и спад на данъчните постъпления в развитите държави
- Нарастване на държавните разходи – сигурност, военни ангажименти, социални програми

# Theme 8 – Бюджетна политика

	Дефицит, бил. USD
2001	128
2002	-158
2003	-378
2004	-413
2005	-318
2006	-248
2007	-161
2008	-459
2009	-1.413
2010	-1,293
2011	-1,3
2012(est.)	-1,327
2013(est.)	-901





# Theme 8 – Бюджетна политика

Бюджетният дефицит на САЩ

\$1,300 billion?

Source:

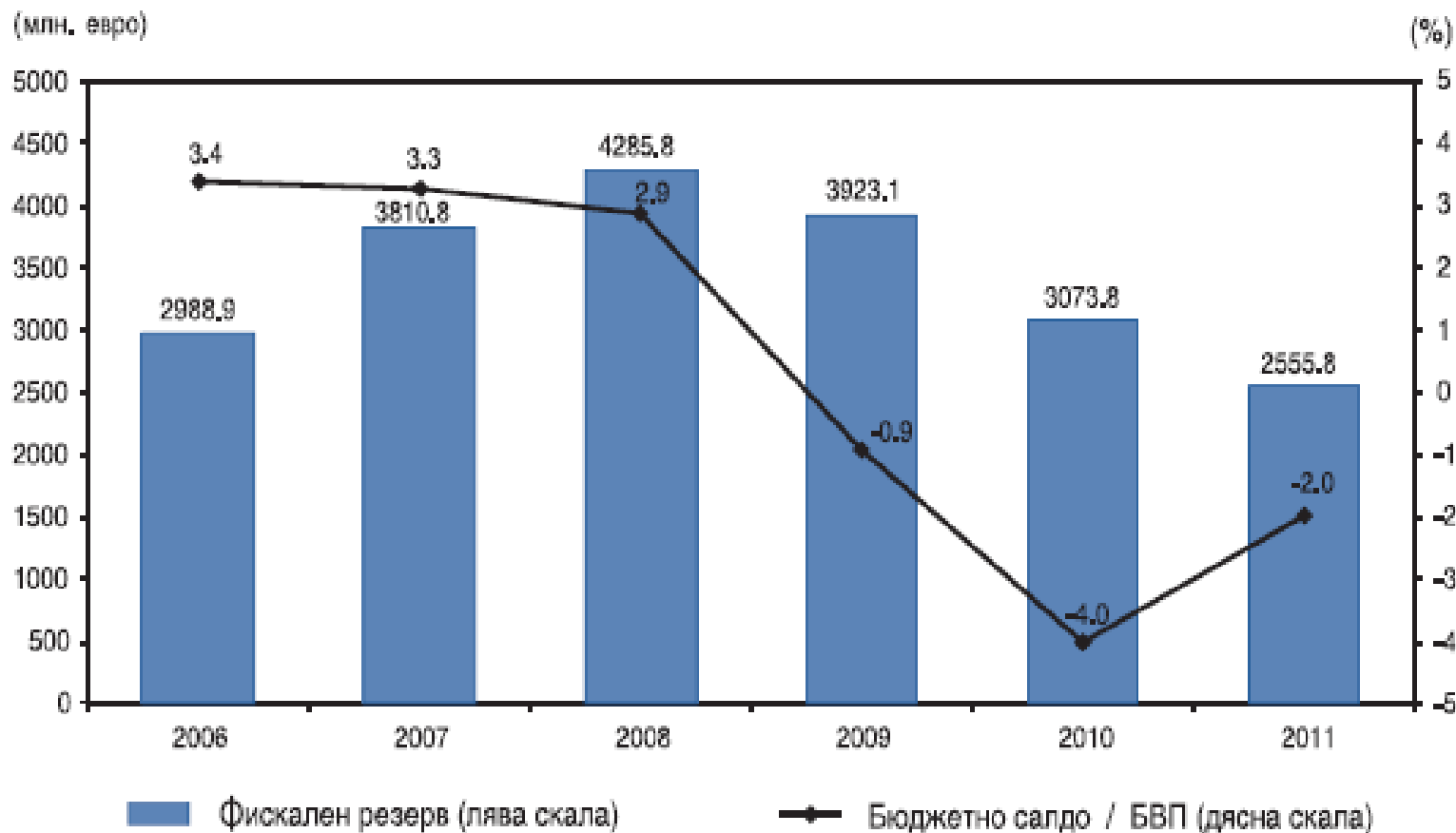
<http://www.federalreserve.gov/boarddocs/testimony/2007/20070118/default.htm>

Допълнителна информация за бюджета на САЩ:

<http://www.cia.gov/>

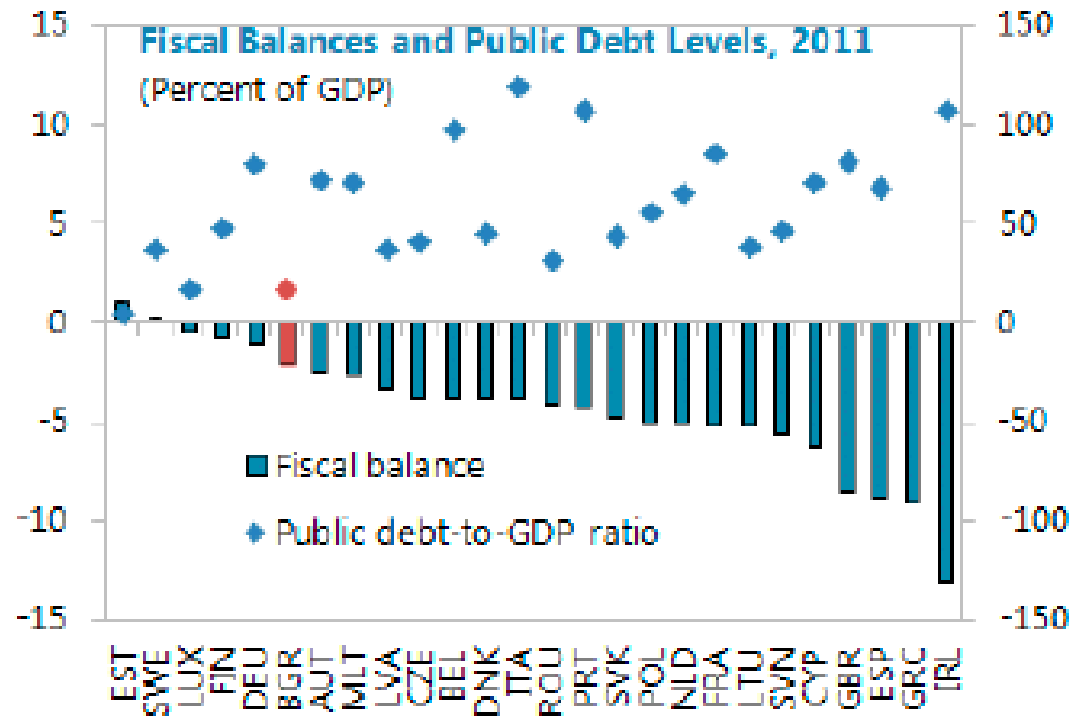
<http://www.whitehouse.gov/omb/budget>

# Theme 8 – Бюджетна политика, бюджетно салдо и фискален резерв – България, 2006-2011



# Theme 8 – Бюджетна политика

... and Bulgaria now has one of the lowest deficits and public debt ratios in the EU.



- Дефицит и държавен дълг в ЕС

## Theme 8 – Бюджетна политика

- Държавен дълг

се формира от натрупаните годишни дефицити минус годишните излишъци.

## Theme 8 – Бюджетна политика

- Държавен дълг

### Пример 1

Ако (хипотетично) дефицитът през година 1 е \$250 billion, и дефицитът през година 2 е \$300, и накрая дефицитът през 3 година = \$200, то тогава, игнорирайки останалите възможни дефицити и излишъци, държавният дълг би бил равен на \$750.

## Theme 8 – Бюджетна политика

- Държавен дълг

### Пример 2

Ако дефицитът през 1 година е \$350 billion, и дефицитът през 2 година - \$200, а през 3 година имаме излишък = \$100, то тогава, игнорирайки дефицитите/излишъците от други години, може да заключим, че държавният дълг = \$\_\_\_\_\_ .

# Theme 8 – Бюджетна политика

	Дълг (трл. \$)	БНП (трл. \$)	Дълг/ БНП, %
2001	5,807	10,128	57
2002	6,288	10,47	60
2003	6,783	10,961	62
2004	7,379	11,713	63
2005	7,933	12,455	63
2006	8,42	13,377	64
2007	9,008	14,029	64
2008	9,353	14,292	66
2009	12,816	13,974	92
2010	14,025	14,499	97
2011	14,95	15.076	99
2012	16,427	15,536	106

- По времето на Рейгън дългът се увеличава 3 пъти – от само 900 до 2,600 бил. дол.
- САЩ изпитват тежестта на социалните си програми и на свързаните със сигурността разходи

## Theme 8 – Бюджетна политика

- Държавният дълг на САЩ през 2012 г.:

\$15 trillion?

Информация за държавния дълг на САЩ:

[http://www.brillig.com/debt\\_clock/](http://www.brillig.com/debt_clock/)

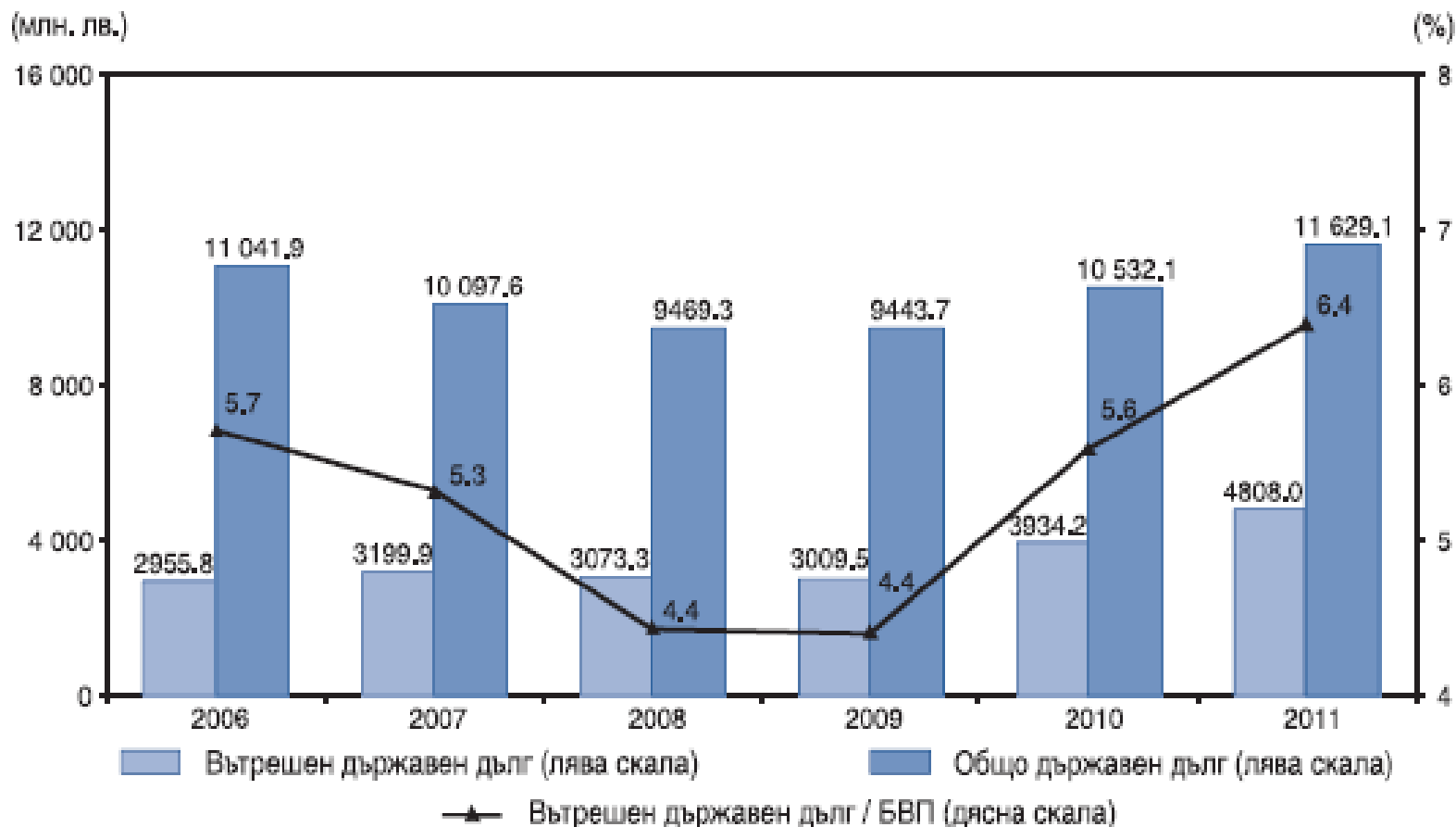


## Theme 8 – Бюджетна политика

	2011 Дълг % от БВП
САЩ	68
Бразилия	54
Китай	44
Франция	86
Германия	81
Великобритания	85
Русия	8
Турция	40
Гърция	165

# Theme 8 – Бюджетна политика

## Вътрешен държавен дълг към БВП, България



## Динамика на вътрешния държавен дълг

(млн. лв.)

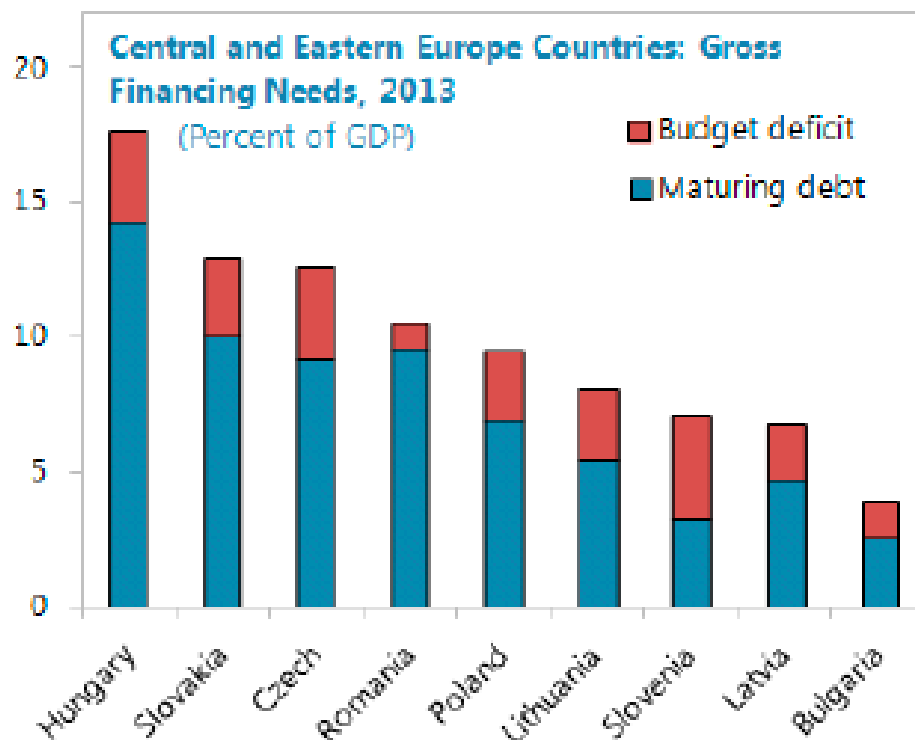
Структура на дълга	Размер на дълга към 31.XII.2010 г.	Увеличение	Намаление	Размер на дълга към 31.XII.2011 г.	Номинално увеличение (намаление)	Процент увеличение (намаление)
<b>Вътрешен държавен дълг</b>	<b>3 934.16</b>	<b>1 459.17</b>	<b>587.79</b>	<b>4 807.98</b>	<b>873.82</b>	<b>22.21</b>
<b>1. Емисии на ДЦК</b>	<b>3 652.45</b>	<b>1 124.17</b>	<b>556.16</b>	<b>4 220.46</b>	<b>568.01</b>	<b>15.55</b>
3-месечни	-	15.00	15.00	-	-	-
6-месечни	-	26.80	26.80	-	-	-
12-месечни	150.81	-	150.81	-	-150.81	-100.00
2 години и 6 месеца	296.36	-	-	296.36	-	-
3-годишни	-	-	-	-	-	-
3 години и 6 месеца	30.00	276.51	-	306.51	276.51	921.70
5-годишни	837.80	281.64	281.32	838.12	0.32	0.04
7-годишни	210.00	170.23	80.00	300.23	90.23	42.97
10-годишни	1 160.92	31.09	2.23	1 189.78	28.86	2.49
10 години и 6 месеца	313.11	322.90	-	636.01	322.90	103.13
15-годишни	653.45	-	-	653.45	-	-
<b>2. ДЦК, емитирани за структурната реформа</b>	<b>281.71</b>	<b>-</b>	<b>31.63</b>	<b>252.52</b>	<b>-29.19</b>	<b>-10.36</b>
19-годишни	0.28	-	0.28	0.00	-0.28	-100.00
20-годишни	147.03	-	16.34	130.70	-16.34	-11.11
24-годишни	0.89	-	0.13	0.76	-0.13	-14.29
25-годишни	133.51	-	14.89	121.05	-12.45	-9.33
<b>3. Вътрешен държавен заем (Държавен фонд „Земеделие“)</b>	<b>-</b>	<b>335.00</b>	<b>-</b>	<b>335.00</b>	<b>335.00</b>	<b>-</b>

Забележка: Данните са по номинал.

Източник: МФ.

# Theme 8 – Бюджетна политика

Financing needs in 2013 are relatively low compared to other CEE countries...

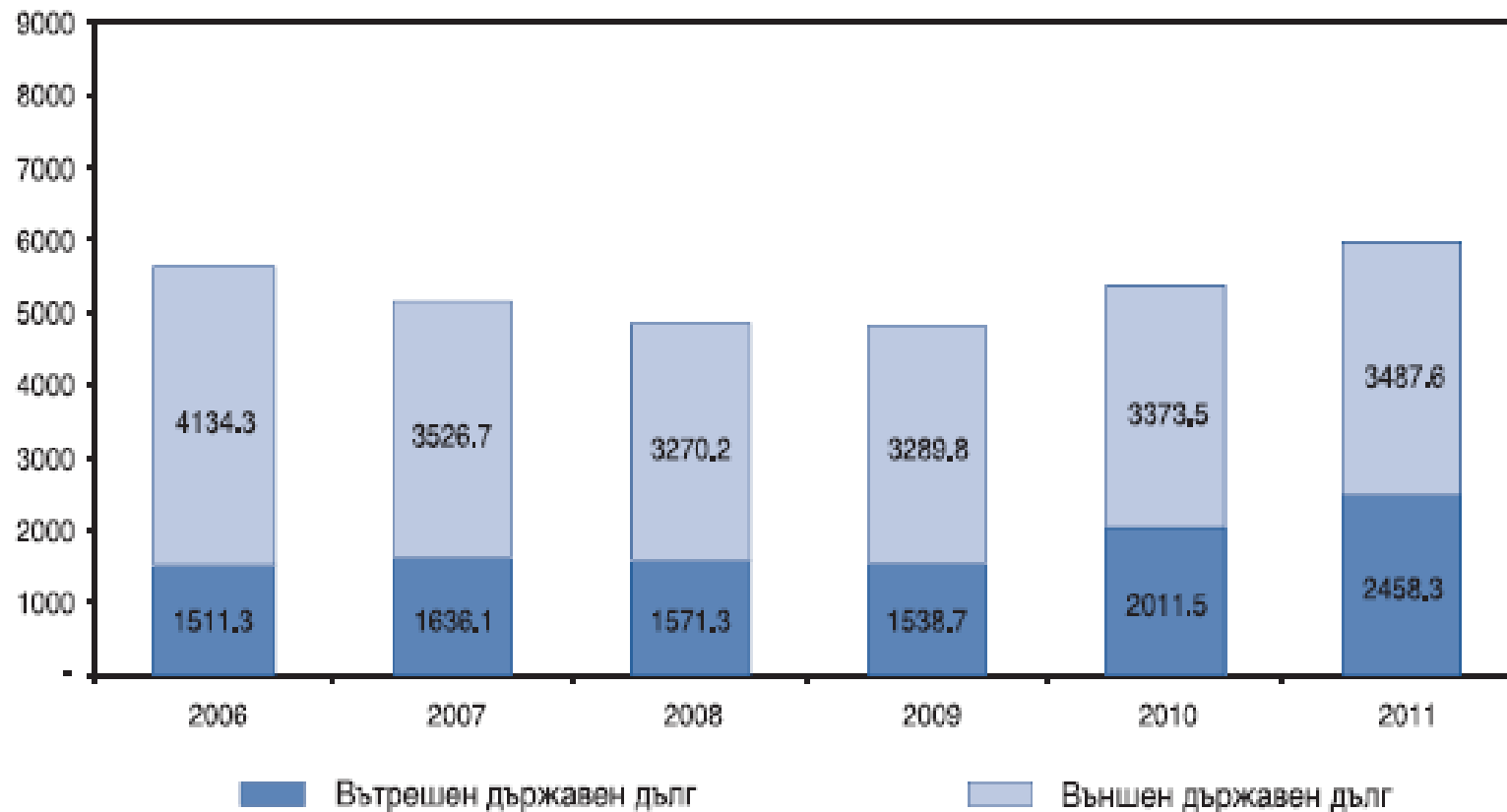


- Бюджетен дефицит и матуриран дълг като % БВП

# Theme 8 – Бюджетна политика

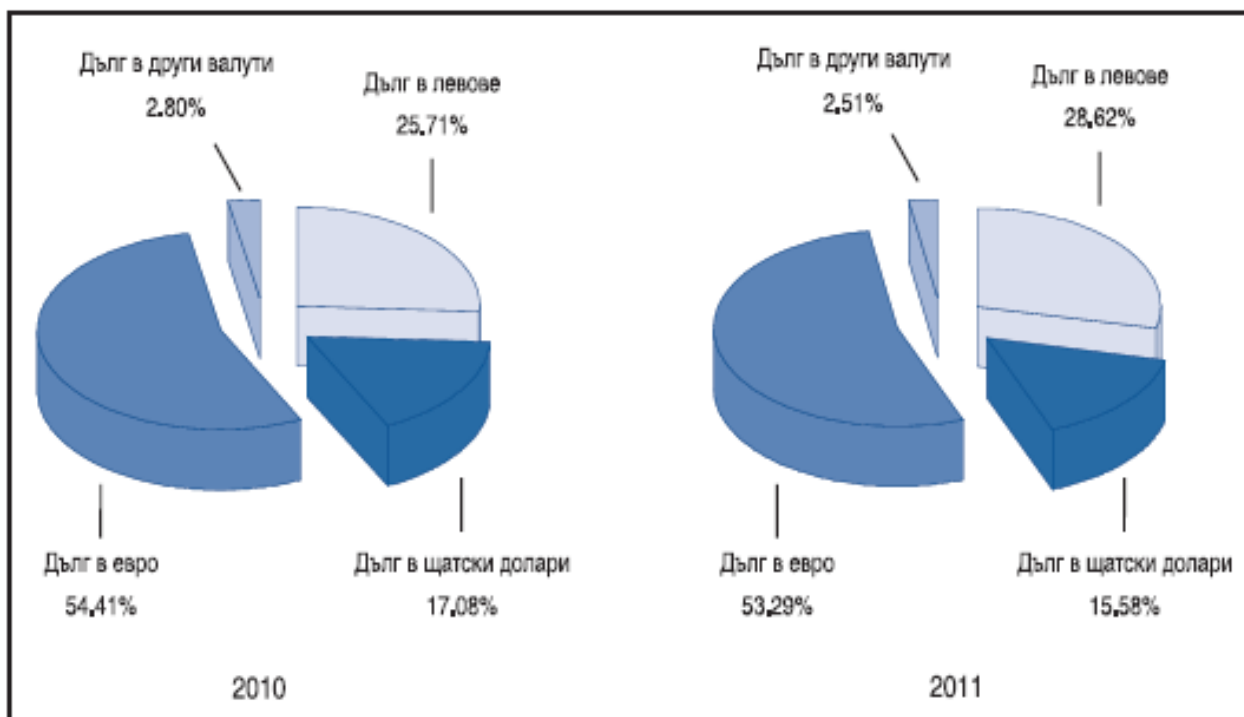
## Вътрешен и външен държавен дълг, България, 2006-2011

(млн. евро)



# Theme 8 – Бюджетна политика

## Валутна структура на държавния дълг, България



# Theme 8 – Бюджетна политика

## Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 декември 2012 г.)



Източник: МФ

- Вътрешен дълг;
- Глобални облигации;
- Облигации на МКП;
- ....

<http://www.darikfinance.bg/novini/89973>

# Theme 8 – Бюджетна политика

- Финансиране на дефицита

Правителството (в случая U.S. Treasury) финансира своите дефицити:

1. Предлагайки ценни книжа на публиката (обикновено).
2. Продавайки активи – земи, сгради (по изключение).
3. България – емисия на ДЦК, вътръшен заем /вж. по-горе/



## Theme 8 – Бюджетна политика

- Бюджетни “философии”

Трите общоприети бюджетни философии са:

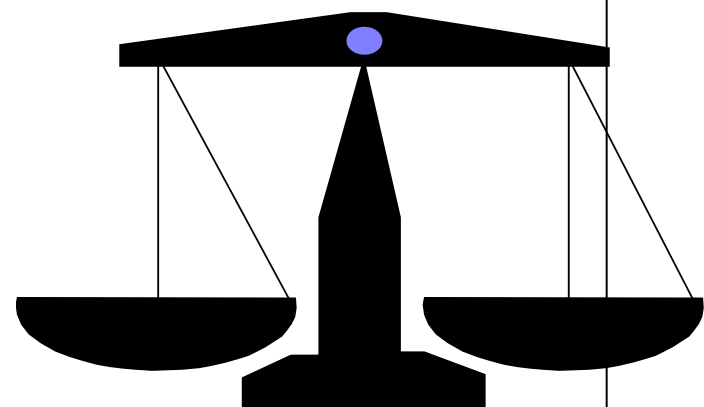
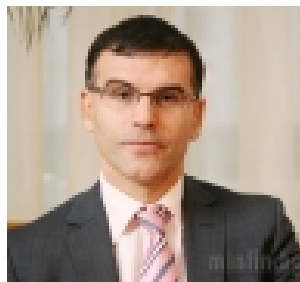
1. Годишно балансиран бюджет
2. Циклично балансиран бюджет
3. Функционални финанси

# Theme 8 – Бюджетна политика

- Годишно балансиран бюджет

Разходите = приходите в течение на една фискална година.

Икономистите класици предпочитат тази философия.

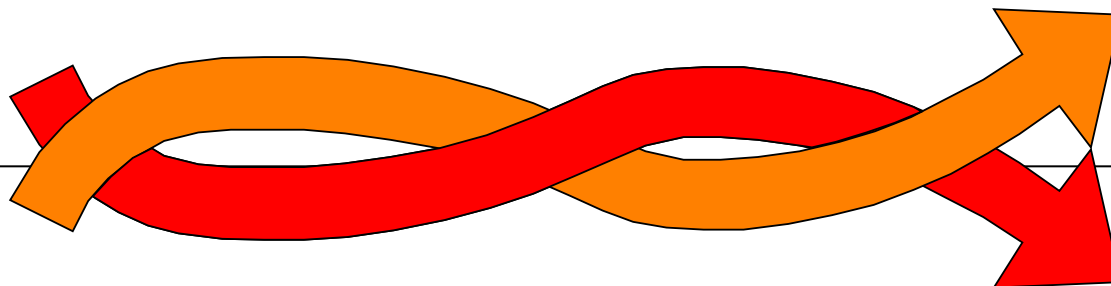


# Theme 8 – Бюджетна политика

- Циклично балансиран бюджет

Дефицитите по време на рецесия = излишъците по време на експанзия.

Кейнсианците препоръчват тази политика.



# Theme 8 – Бюджетна политика

- Функционални финанси

Дефицитите и държавните дългове са ОК. Основната цел да правителството е да достигне пълна заетост.

Тази философия се използва в развитите държави от Втората световна война насам.

